

Utidig lojalitet

Taler

Ellisif Wessel

Omstendigheter

Rettsforklaring i anledning artikkelen "Utidig lojalitet"

1 Overklassens - borgerpressens - megen snak om den "morderiske" artikel "Utidig lojalitet" og min blodtørstighet, raahet, forvildelse og øvrige farlige egenskaper
5 betrakter jeg som ikke angaaende mig og min sak, og jeg har ingen interesse av at trække nogen av det selskap til ansvar for dette egte borgerlig fjollete barnesnak
10 om "forherligelse av mord" etc. etc. Hvad jeg mener om overklassen og dens indblanding i denne vor lille partistrid omkring min artikel "Utidig lojalitet" har jeg desuten git uttryk for før i den muntre lille, bit "Et svepesmell", skrevet for "Samfundssvøpen" i januar, indtat i "Ny Tid", nr. 40, hvilket nummer jeg idag vedlægger denne forklaring.

Men derimot har jeg endel interesse av her at faa understreket hvor gode grunde min appel til bladet "Social-Demokraten" ianl. dets spidsborgerlige skrivemaate har hat.

15 Foruten de mange beviser som jeg kunde fremføre fra tidligere dato kan især tre artikler fra den allerseneste tid - netop vedrørende denne min appell - tilfulde kaste det rette lys over, og for enhver uhildet og ærlig kampfælle, hvor langt til høre han end maa staa, fastslaa nytten og nødvendigheten av min handling.

20 Jeg skal altsaa, for at holde mig saa tæt indpaa selve sakens kjerne som mulig, her foreløbig bare hente beviserne fra de par artikler av "Soc.-Dem."s produktion som angaar mig selv og den artikel jeg er sigtet for.

25 Her maa jeg dog forutskikke den bemerkning, at det ikke er for mine dommere av borgerstanden jeg idag ønsker at tale. Nei! For dem ikke et ord. For mine kamerater arbeiderne taler jeg - for efter beste evne at tjene disse.

30 Det blev nemlig - især i begyndelsen av denne min strid - paa forskjellige maater
stængt for mig i arbeiderpressens saakaldte hovedorganer, hvorfor jeg er blit
nødt til, hvis jeg skal kunne fuldbyrde alle de tusener av unge arbeideres tydelig
uttalte vilje - deres nemlig som har henvendt sig til mig ianledning av denne sak
og saa sterkt fremhævet sin avsky for "Sos.-Dem."s skrivemaate, - allerede, nu her
at paabegynde en nærmere forklaring.

35 Dertil befinder vi os endnu i en tid da ikke alle av arbeiderklassen har forslaat at
det retsvæsen vi nu har, for dem er værre end intet, hvorfor det i nogen grad kan
tjene vore ideers vekst at bruke ogsaa denne institution som agitationstribune,
idet altsaa forhandlingerne her endnu følges med nogen interesse ogsaa av
40 mennesker som ærlig søker klarhet og retfærd.

Endnu for faa maaneder siden tænkte jeg helst at det var unødvendig og
forkastelig idethele at gi nogen oplysning her foran retten; men vi er endnu ikke
sterke nok.

45 Det blir av visse grunde ogsaa en kjedelig historie at høre paa for rettens
haandhævere (hvad jeg dog ikke beklager, og av hvilken grund jeg just heller ikke
kommer til at uttrykke mig mere kortfattet) da de her bare faar med saadanne
ting at gjøre som de ikke forstaar sig det allerringeste paa - hvad jeg for min part
50 heller ikke i minste maate beklager. Men at dette er saa - det forklarer ialfald
endel av klassesdommene.

Alle hel- og halvborgerlige vil vel i den grad misforstaa hvad jeg anfører, at de vil
paastaa at meget av det etterfølgende ikke kommer saken ved.

55 Skjønt jeg ikke har hat anledning til at raadføre mig med nogen av mine
partivenner eller overhodet med nogen angaaende maaten hvorpaa jeg avgir
nærværende forklaring, føler jeg mig dog sikker paa at jeg ikke kan skade vor sak
eller støte nogen ærlig socialist ved den fremgangsmaate jeg har valgt,- netop
60 fordi jeg her bare kommer til at forfølge videre den opgave jeg har stillet mig og
paabegyndt idet jeg skrev min artikel "Utidig lojalitet".

Jeg skal da først til dette mit saakaldte forsvar overrække retten et vaapen som er
smedet av mine egne partifæller og som vist med stor virkning kan brukes mot
65 mig her hvor jeg nu staar.

Dette vaapen er smedet med megen flid og dog minder det ved sin kluntethet mest om de klubber som. det sies at gorillaerne river av urskogens trær og bakser om sig med, naar de blir angrepet av et menneske.

Jeg tviler ikke paa at man her av sig selv vilde kunne grepet dette vaaben og hadde forstaat at haandtere det med fædrenes kraft og behændighet, men jeg ser mig altsaa av omstændighetene opfordret til selv at overrække klubben - eller klubberne.

Værsgod, her er den første. Det er "Social- Demokraten"s artikel (i nr. 9 - den 12te januar iaar) "Mordet i Aker" og den lyder saa:

Mordet i Aker.

Fru Ellisif Wessel i Syd Varanger angriper "Social- Demokraten" for dens sympatiske omtale av den myrdede.
Er fruens angrep strafbart?

Justisdepartementet har oversendt det til riksadvokaten.

Det skændige rovmord paa fabrikeier Oscar Aasheim i Aker den 18. decbr. f. a. synes at skulle faa et eiendommelig efterspil. En omtale, som vort blad hadde av den myrdede dagen efter, er nemlig av fru Wessel i Sydvaranger gjort til gjenstand for et voldsomt angrep i "Ny Tid", og dette angrep har faat en saadan form at justisdepartementet har henledet riksadvokatens opmerksomhet paa det. Vi har ikke fundet det nødvendig at ta til gjenmæle mot et angrep av den art som fru Wessels. Det er uttryk for et syn og en opfatning, som er absolut stridende mot socialismens etik saavel som mot dens praktiske arbeide og mot almindelig moral og humanitet i det hele. Det skulde derfor være overflødig at ta til gjenmæle mot et produkt av den form og det indhold fruens artikel har. Men da justisdepartementet har grepet ind og derved gjort affæren til en større offentlig sak, skal vi gjengi de foreliggende aktstykker.

Fredag 19. decbr. skrev "Socialdemokraten":

Aasheims eftermæle.

Vi har idag talt med endel av Aasheims venner - uvenner hadde han ingen av -

og de roser ham sterkt som en mer end almindelig bra mand. Han begyndte sin dropsfabrik for 13 aar siden med to tomme hænder og har arbeidet den op til en anseelig bedrift, som beskjæftiger 60 arbeidere og funktionærer. I det offentlige liv har han aldrig deltat. Han levet stille og lykkelig i sit hjem sammen med sin hustru og tre barn i alderen 13 til 6 aar. I de senere aar har han tilbragt sommeren ved Sandefjords bad paa gruud av gigt- og nyrelidelser. Forøvrig var han et ivrig friluftsmenneske. "Landhandler Johansen og jeg", fortæller stationsmesteren paa Grorud, "var ofte sammen med ham paa jagt- og fisketure, og da hadde vi det altid saa hyggelig. Aasheim var naturelsker, og kunde han ta sig fri fra forretningerne et par dage drog han helst tilskogs. Alle vi, som hadde den glæde at være hans venner, vil komme til at savne ham meget dypt". I anledning disse vore uttalelser skrev fru Ellisif Wessel i "Ny Tid" den 5. januar iaar følgende artikel:

120

Utidig lojalitet. Eller noget værre?

"Social Demokraten" har paa første side i sit nr av 19. ds. en beretning om en for den kapitalistiske tidsalder typisk tildragelse: et overfald paa en rik fabrikeier, som blir dræpt og plyndret, mens han er paa vei hjem med endel av profiten fra sine arbeideres ydelser, - men en beretning, hvis tone ikke lar ane, at den er bestemt for denne forurettede arbeider- skare selv. Meget mere skulde man tro, at den er slængt hen som et feigt offer til flertallets smak i den kommune, hvor det nu skulde være saa ønskelig at sitte inde med ordførerstillingens og magtens sødme. Rimeligvis er den dog diktert av noget som ligger endnu lenger tilbake i utviklingen: av den mest komplette forstaaelseløshet likeoverfor livets virkelige forhold. Redaktionen synes at staa saa nær opunder folket paa solsiden, at den end ikke har anelse om, at der findes en anden tilværelse, en tilværelse sort og haapløs som natten.

135

I denne nat har vi bruk for klare lyskastere, for hele straalebundter av lys. Og ikke for de endnu glubskere politihunde, som "Soc. Dem." sukker efter.

"Social-Demokraten" fortæller med rørt mine sine læsere om den dygtige og driftige arbeidsgiver, det elskverdige, naturelskende friluftsmenneske, som ingen uvenner hadde (!), som levet lykkelig i sin lune familie-kreds, aldrig tok del i det offentlige liv, men elsket at gaa paa jagt.

140

Denne mønsterborger blir en nat skutt av et andet menneske, som derved - og rimeligvis bare derved - kunde komme i besiddelse av et par kroner, eller av de par hundre kroner, som mønstermanden den dag hadde "arbeidet op" i sin fabrik nede i Kristiania.

150

Og da det to- og firbente politi promte blir varslet og øieblikkelig rykker halsende ut, lykkes det "desværre", sier "Soc.Dem.", ikke disse blodhunde at komme paa spor efter den tobente misdæder.

155 "Desværre".

(Forhaabentlig gaar det bedre næste gang noget saadant hænder. Og dermed er vel den saga ute).

160 Heller skulde "Social-Demokraten" ha sagt: "Ja, kan de bedre vente det disse frække utbyttere, som ved aftenstid reiser til sit lykkelige hjem med tyvekoster - med den av fattige arbeidere optjente merværdi i lommen. Det er bra, der endelig statueres et eksempel; det er bra, pakket faar sig en skræk i livet, saa tyvegeschaften ikke blir saa udelukkende behagelig herefter. Det blir ingen
165 forandring, før overklasseutbytterne simpelthen ikke tør optræde mere som lovbeskyttede tyveknegte. Dette er den eneste maate, hvorpaa denslags ramp kan bibringes noget som har likhet med samvittighet".

170 Bedre var det om "S.-D." hadde sagt dette. Ti i krigen mellem klasserne gaar det for tiden brutalt til, og den klasse som er drukken av blod og guld, forstaar ialfald ingen anden tale end vold, viker ikke tilbake for noget andet.

175 Derfor vilde et forsvar for selv den raaeste voldshandling fra de forurettedes side tjene som bedre beskyttelse mot den almindelige ødslen med liv end denne sanktioneren av det gamle system gjennom at rope paa bedre politihunde.

Et forsvar vilde styrket arbeiderklassens evne til at se størrelsen av den uret den lider, og vilde derigjennem sit moralske mod til paa rigtig maate - ved at forholde utbytterne sin arbeidskraft - at benytte magt for at vinde frem til sin ret.

180

Under en dampskibsreise heroppe, mellem fiskeværene Kiberg og Berlevaag tror jeg det var, blev forleden aar et rovmord begaat av en fisker, som manglet penge til billet og som visste, at hans medpassager hadde 50 - femti - øre paa sig. For

185 disse 50 øres skyld saa vor mand sig i øieblikket nødt til at dræpe et menneske.

Og gjorde det.

190 Hvad vilde ikke "Soc.-Dem". ha sat ut for bikjekjæft mot denne synder! Kanske han var fuld ogsaa?

Men vi mangler heller ikke politikjøtere blandt de "socialdemokratiske" broderorganer her nord, ganske smaa, men oprigtige efterapere, som trøstig tar parti for politiet, for eiendomsrettens nagaikavæbnede beskyttere, og altid
195 kommer halsende ved dets side.

50 øre var den saa sterkt eftertragtede gevinst i dette tilfælde. Men er nu 100 kroner saa svært meget mere?

200 Femti øre!

Findes det mon i Norge et eneste arbeiderblad, som vilde stanse op ved disse femti øre og spørre sig selv alvorlig efter grunden til saa dyp en nat midt under den rike blændende middagssol? Hvad er det her som stænger? Misdæderen
205 selv? Denne ene mand?

Umulig!

Men hvordan forstaa ham? Og hvorved hjelpe ham tilbake de par smaa skridt
210 han muligens kan ha forvildet sig bort fra sin - fra proletariatets egen, rette vei?

- Politihunder! roper "Social-Demokraten".

Og man vasker som Pilatus paa forhaand sine feige hænder.

215

Motiverne til drapet paa Aasheim er endnu ukjendt. Hvem forøveren var og hvilken klasse han tilhører er ukjendt. Men "Social-Dem." gaar tydeligvis ut fra at det har været en meget fattig mand, som uten at vite hvor stort utbyttet kunde bli, er gaat til verket paa lykke og fromme.

220

Og denne fattige mand dømmes uhørt. Morder! Turtermorder! Punktum.

225 Den rike dropsfabrikant, som man saa varmt forsvarer, han roses i "Social Dem."
fordi han var kommet saa høit paa straa uagtet han "for bare 13 aar siden
begyndte med to tomme hænder".

230 Men disse to hænder var dog kanske indtil den tid endnu to ærlige arbeidsnæver.
Har "Social Dem." tænkt paa hvor meget hvitt blod de sidste 13 aar maa ha
heftet ved disse hænder? Tror "Soc. Dem." at der blandt hans "lykkelige
arbeidsstok paa 60 mand" slet ikke fandtes familier, hvor aarsaken til sygdom og
for tidlig død netop var mangelen av denne merværdi, denne halve del av
lønnen, som dropsfabrikanten selv hver dags aften knep av med?

235 Sandelig han fik en barmhjertig medfart, skulde man regne det skedde som
gjengjældelse for alle de seigpinte ofre, som aarlig falder for saadanne fabrikeerers
profitjagt.

240 La handlingen være ret eller vrang - vor opgave er ved tilfælder som dette ikke at
istemme de almindelige forskrækkede og forvirrede borgerhyl, men at kaste
fuldt lys over grunden til at saadanne tildragelser kan forekomme, at vise
hvordan de er den nødvendige frugt og følge av det blod og tyvesystem vi for
øieblikket trækkes med.

245 Sydvaranger den 27de decbr. 1913.
Ellisif Wessel.

P. S.

250 "Soc Dem." gaar i sit nr. av 20 ds. fremdeles ut fra at "pengetrangen har været det
drivende motiv for drapet".

28-12-13

E.W.

255

*

260 Vi skylder at oplyse, at fru Wessels artikel ikke har staat uimotsagt i "Ny Tid"
idet bladets medarbeider K. O. T. den 7. jan. har levert en kraftig og avgjørende
imøtegaelse av den, en imøtegaelse som vi i det store og hele slutter os til.

I borgerpressen er der reist et vældig ramaskrik over fru Wessels artikel, og man har forlangt at enten skal hun erklæres sindssyk og spærres inde, eller ogsaa
265 straffes for "forherligelse av strafbare handlinger". Dette skrik har bevirket, at justisdepartementet, som nævnt, har henledet riksadvokatens opmerksomhet paa artiklen.

Vi for vor del tror ikke at fru Wessels artikel egentlig er strafbar, og vi forlanger
270 hverken paatalemyndighetens eller domstolens indskriden mot den, selv om vi naturligvis fordømmer den paa det skarpeste. Artiklen gir nærmest uttryk for en almindelig og en sørgelig vildledet politisk opfatning hos forfatterinden, og man kan neppe frata hende den, hvor vrang og falsk den end kan være. Det som muligens skulde gjøre artiklen strafbar, er den form den har faat, men den er jo
275 identisk med hvad man nu i længere tid er vant til fra det hold. Den er av den art, at den dømmer sig tilstrækkelig selv. Ethvert dannet, sundt og godt tænkende menneske vender sig fra denslags skriverier med foragt og avsky, og de kan derfor ikke gjøre nogen skade. Større skade vil slike skriverier gjøre hvis man ogsaa vil lage martyrer for dem.

280 Borgerpressens forargelse gir vi ikke stort for, selv om den i nærværende tillælde kan være egte nok. Men denne presse forsvarer og forherliger jo stadig et samfunds og industrisystem, som har det nationale og industrielle masse-mord som følge og forutsætning.

285 De sidste to avsnit her er bemerkelsesverdige bl. a. derved at de jo efter det almindelige maal har faat en saa virkelig "dannet" form at det formelig laver av dem.

290 Jeg ber sammenholdt artikelens begyndelse med det hr. Vidnes skrev om mordet den 19de december 1913 og hvor han ikke bare skrev som her til fabriker Aasheims pris, men hvor han ogsaa skrev endel som tyder paa at han deler overklassens syn paa "forbryteren" og "forbrytelser" idethele, hvilket siste især tvang mig til at skrive min artikel.

295 Og ved at sammenholde det her gjengivne referat av min artikel med orginalen i "Ny Tid" ser man - foruten et par underlige trykfeil - tillike hvordan mine uthævelser er strøket - ogsaa de uthævelser som gjorde at mine ord i artiklen fik en betinget form; samt hvordan dertil mine grunde for angrepet er falskt opgit
300 idet man har fundet paa noget saa fjernt og snurrig som at jeg ikke skulde ha

taalt at hr. Vidnes talte godt om en avdød - om hr. Aasheim - en mand som jeg ikke kjender og følgelig ikke har hat den fornøielse hverken at elske eller at hate.

305 Hr. Vidnes's personlige følelser likeoverfor denne mand kunde heller aldrig interessere hverken mig eller andre av "Soc.-Dem."s læsere blandt arbeiderne i aller mindste maate, og endnu mindre bringe nogen av os til at optræ med en artikel som min.

310 Men vistnok har "Direkte Aktion" uttalt proletarens mening ogsaa paa dette punkt rigtigere end alle andre blade, naar en arbeider skriver der (i nr.1 for iaar) angaaende denne sak: "- - - Naar faldt vel en slik taareregn paa en arbeiders baare? Skal vi sammenligne? "En arbeider fik igaar hodet avskaaret av en kabel." "En arbeider fik idag hodet knust" o.s.v. o.s.v., 2 eller 3 petitlinjer og saa er den
315 hund begravet. Hvem fanden befatter sig med et arbeiderlik. Hadde endda liket blit frembragt med litt sensation, men paa en saa ordinær maate. Fy fanden, myrdes under lovligkontrol under utøvelse av slaveplikten, slikt betaler man gutten som kommer med nyheten 50 øre for og forbander ham for at det er for meget rend med uinteressante og lite aktuelle ting.-"

320

At hr. Vidnes altsaa i denne grad bruker arbeidernes blad til avleder for sine rent personlige sympatier og antipatier kunde nok derfor ogsaa været noget at lægge vegt paa.

325 Men i min artikel har jeg gjentagne ganger fremhævet hvad som var hovedgrunden til mit angrep, nemlig dette, at "Soc.Dem." dømmer den fattige mand uhørt, og at bladet ganske forsømmer at se paa forholdet fra et socialistisk synspunkt - kaste lys over det og derigjennem utnytte hændelsen til gagn for den sak som "Soc.-Dem". tar arbeidernes penger i løn for at tjene Den sak nemlig
330 som engang fører os frem til forhold hvor rovmord aldrig mere kan finde sted.

At arbeide med kraft henimot dette maal - det vet nok "Social Demokraten" godt er straffbart nu.

335 Den artikel som jeg skrev i bladet "Finmarken" for 18de februar iaar: "Skal arbeiderne føres bak lyset?" og som jeg her anfører, vil sammen med den vedlagte artikel "Ja hvor de nu smurte haser!" (trykt i "Finmarken" nr. 11 og "Nordlys" nr. 13) videre vise hvad jeg mener bør sies om hr. Vidnes's og hans likesindede kollegaers skriverier.

Artikelen lyder:

Skal arbeiderne føres bak lyset?

345

Gjennem Th. Bugges og distriktslæge Wessels artikler i "Ny Tid" nr. 19 og "Finm." nr. 10 maa det vel nu antas at være kjendt for alle norske soc.dem. redaktører, at "Social-Demokraten" (i nr. 9) bragte et falskt referat, av min artikel "Utidig lojalitet" ved at sløife de uthævelser jeg der hadde.

350

Likesaa maa det være dem bekjendt, at , "Soe.- Dem," i samme nr. fremstiller som grund til mit angrep den besynderlighed, at jeg ikke skulde ville taale at "Soc.-Dem." snakker pent om de døde! Mens Soc.- Dem. idet den sætter denne martyrkrone paa sit hode synes at ha glemt, at det var noget andet den ikke
355 snakket pent om ved den samme leilighet - at mit angrep først og fremst gjælder bladets rop efter politihunder - "Soc.-Dem. "s beklagelse over at ikke overklassens sporhunder fik snuset op det menneske som hadde begaat drapet, et menneske som "Soc.-Dem." selv dengang mente var blit drevet til mord av pengetrang.

360

Denne "Soc.-Dem"s geskjæftighet paa overklassens vegne, mens den ganske forsømte at dra nogen lærdom for os ut av begivenheten (eller at belyse dens aarsak) - den var det angrepet gjalt. Men det forties.

365

Jeg synes det er mere end underlig at saa stor en del av den øvrige arbeiderpresse - og det netop den del som i begyndelsen var saa ivrig med at dømme min artikel - saa længe kan se rolig til og derved gjøre sig meddelagtig i en falsk fremstilling.

370

Den norske arbeider søkes her ført bak lyset av "sit" eget "hovedorgan". Vil saa de andre organer hjelpe til med at dette skal lykkes? Eller vil de bringe den klarhet over forholdet som det er anledning til ?

Skrik ikke op om Splittelse i et saadant tilfælde? Var det bare en løgn som holdt det hele saa godt sammen da vokste vi nok mægtig paa den "splittelse".

375

Jeg henstiller nu til alle de soc.-dem. blade at ta bestemt stilling her.

Arbeiderne ber - visselig alle som en - gjennom mig om denne klarhet.

380

Det er en pligt for alle de arbeiderblade som før har tat ind noget om min artikel "Utidig lojalitet" ogsaa at indta de vægtige interessante indlæg av Th. Bugge, A. B. Wessel, Kaasmoli og flere. Ikke fordi disse indlæg har været betegnende som "forsvar" for mig, men fordi de kaster fuldt lys over saken.

385

La os merke os det; at borgerpressen som hylte saa op over min "forbryterske" artikkel, - den (ogsaa) tier klogelig bom stille med at distriktslæge Wessel i to længere indlæg erklærer sig fuldt enig angaaende indholdet av artiklen. Var den kanske ikke saa forbrytersk allikevel da?

390

Skulde man, ikke tro, at disse rapp fra en embedsmand maatte svide gode borgere meget værre over rygstykkerne end mine ord kunde gjøre det? Men nu undertrykker de flinkt hylene, de ømtalelige skind. Fordi de ønsker at tie "forsvaret" ned.

395

Vil nu arbeiderpressen hjelpe borgerpressen her med?

Da er det uret mot de arbeidere for hvem de før har serveret jammerklager over min - en partifælles - skrivemaate.

400

Ellisif Wessel.

Bedes optat i alle arbeiderblade.

E.W.

405

I "Soc. Dem." av 6te april iaar findes paa første side nedenfor anførte telegram fra en parti ven i Tromsø, redaktør Aksel Olsen. Hr. Vidnes har vedføiet det en liten hale som gjør det nyttig her at se litt nærmere paa det. Halen peker ogsaa tilbake paa min "ukorrekte" agitationsform:

410

"Privat til "Soc. Dem".

Tromsø 6te april.

415

Postmesteren i Tromsø har stanset et privatbrev fra fru Wessel til redaktøren av "Nordlys". Hun hadde skrevet utenpaa det: "Ikke en draape blod for fædrelandet - alt vort hjerteblod for socialismen." Det var vist neppe,

forekommer det os, nogen grund for postmesteren at skride ind overfor dette
420 brev. Men fru Wessels private agitationsform kunde ogsaa i dette tilfælde ha
fundet et mere korrekt uttryk. Vi haaper at nogen hver av os vil ofre hvad vi kan
for det folk vi tilhører og har kjær. Et andet er det at ofre blod og penge for
militarismen."

425 Saalunde skriver hr. Vidnes, og redaktør Aksel Olsen svarer til dette i en artikel (i
"Nordlys" nr. 29) med overskriften "Det ledende organ":

" - - - Kunde ikke bladet, der iallefald endnu gaar for at være socialistisk, ha spart
sig disse ondskapsfulde utgydelser. Postmestrene er høibente nok allikevel om
430 ikke vore egne organer skal støtte dem, og det gjør "Social-Demokraten" i dette
tilfælde".

Det blir ogsaa en litt underlig logik i denne insinuation om ikke at ville ofre for
"vort folks" lykke, naar man gir alt sit hjerteblod for socialismen. Det er dog ikke
435 til at misforstaa for andre end- "Social-Demokraten"!

Men "Social Demokraten" staar ikke uforstaaende og mistænksom bare
likeoverfor mig, overklassekvinden. Det kunde der endda være noget haap i.
Ogsaa de mindre velstillede kvinder maa ofte faa en fornemmelse av at bladets
440 beskyttelse av "smaafolk" ikke er videre kraftig. I "Soc.-Dem." av 17de april dette
aar stod saaledes en liten artikel betitlet Barnedrap? Der fortælles om en fattig
rengjøringspike i Kristiania, som hadde været ute og strævet og skurt hele
natten, kommer hjem til sit ensomme kammer kl. 7 om morgenen, blir syk og
føder et barn. Før hun kan tilkalde hjelp er barnet født og hun selv besvimet.
445 Da hun vaakner finder hun barnet kvalt og hun blir tiltalt for barnedrap.

Retten frikjender hende. Og dog fastholder likesom "Soc.-Dem." - idet den
vælger denne overskrift: Barnedrap? - noget av den mistanke som var faldt paa
den ulykkelige kvinde. Det er ialfald for mig vanskelig at læse det andededes. Og
450 heller ikke i denne artikel findes et ord til belysning av grundene til saadanne
triste forhold. Bare denne nyhet.

Heller burte "Soc. Dem." ogsaa her fortalt, at "det brød som fattigfolks barn
skulde ha - det stjæler arbeidsgiverne ut av munden paa dem" - (citav Alfr. M.
455 Nilsens artikel om min sak i "Klassekampen" nr. 4).

Her kommer atter, synes jeg, den samme hjerteløshet og uforstand tilsyne som "Soc.-Dem." utviste likeover Aasheims morder, der trods det av bladet selv
460 uttrykkelig var forutsat at han var fattig og hadde handlet av pengetrang, allikevel saa ivrig skulde spores op av overklassens politihunder og skulde dømmes uhørt.

Naar saadan skrivemaate gjerne forblir helt upaataalt av den øvrige norske
465 arbeiderpresse, da er det tildels fordi den rigtige erkjendelse nu endelig har begyndt at slaa rot: at kun gjennom det mere positiva - fagforeningernes revolutionering og fagforeningernes bevæbning (og her menes ikke bare aandelig bevæbning) - kan klassen hæves og renses for ukrut, og da har det saa
470 litet at si, svarer man mig, at halvborgerlige blade f. eks. av og til anslaar en helborgerlig tone, eller at vore soc.-dem. stortingsmænd pusler med bevilgning til geistlig betjening paa ekserserplassene og andet saadant rart.

Det er ganske rigtig - fra fagforeningerne maa kravene komme, fra dem maa de støttes og av dem maa de i sin tid helt gjennomføres. Og dog viser den varme
475 tilslutning jeg har faat at ogsaa en smule kritik saann dann og wann er nyttig og velkommen.

Det er nemlig ikke nogen tilfældighet og heller ikke "paa grund av nogen min fortjeneste" at denne lille fjær nu er blit til fem store høns.

480

I den soc.dem. presses hovedorganer har jo arbeiderne sat en stor del av sine surt erhvervede penger.

Dog jeg skal vente til en senere anledning med alle disse bevis paa "Soc. Dem."s
485 borgerlige tone og her bare holde mig til hvad der dreier sig om selve saken - min artikel.

Jeg faar da præsenterer klubbe nr. 2. Den er spinklere. Det er en artikel i "Soc. Dem." av 14de januar iaar, skrevet av Jeppesen, fortiden en av "Soc.-Dem."s faste
490 medarbeidere. Han skriver saaleder:

Fru Ellisif Wessel.

"Det er en vanskelig sak at skrive om et menneske man ikke kjender personlig;
495 allikevel finder jeg at burde skrive ned nogen tanker om fru Ellisif Wessel. Det

som bevæger mig til at blande min røst mellem alle deres, som i de sidste dage har gjort fruén til gjenstand for sine offentlige betragtninger, er først og fremst den ting, at de øiensynlig kjender hende mindre end jeg, og at de har git sig til at

500 dømme og fordømme damen uten nogen forutgaaende undersøkelse av eller begrundelse for fruens forrykte skrivemaate. Fru Wessel har i en aarrække upaaagtet skrevet om og kritisert sociale forhold i en form, som tidt og ofte har krænket baade almindelig retsfølelse og borgerlig lov. Ingen har ændset fruens voldsomme ord, de blade som har optat hendes artikler, er ikke blit revet bort av

505 et voksende publikum, som tørstet efter at tilegne sig fru Wessels aandsprodukter. Det er en kjendsgjerning, at fru W.s meninger om personer og forhold, ikke har kunnet fange nogen interesse her i landet, og det er efter min mening let forklarlig, ti fruens kritik har været bygget paa forhold, som var fremmede for enhver norsk læser og som derved maate virke som fantastiske

510 overdrivelser fremførte paa trods av virkeligheten. Damen er altsaa gal, vil man si, men det har jeg ingen grund til at tro, likesaalitt som jeg har grund til at tro, at hun er hjerteraa og ond, som det har været sagt. Jeg har derimot grund til at tro, at fru W under fremmed paavirkning har levet sig ind i en tankegang og opfatning, som naar den gjøres gjældende overfor norske forhold blir uhyrlig i

515 alle maater. Saken er nemlig den, at fru W. har hentet sin sociale interesse og sin soaiale viden fra - Rusland. For aar tilbake kom fruén i berøring og under paavirkning av russiske revolutionære; dette satte hendes sind i brand. Med stigende interesse kastet hun sig over studiet av russiske forhold og russisk politik. Hun fik kjendskap til det russiske barbari, til de pinsler, som de russiske

520 magthavere i patriotismens, ordenens og lovens navn øvet overfor det russiske folk og overfor den intelligente russiske ungdom, som frygtløst gik i døden for folkeretten og folkefriheten. Hendes sind kom i oprør, det fylldtes helt av kjærlighet og beundring eller medlidenhet med de pinte og med hat, brændende hat til bødlerne. Gjennem personlige beretninger og de revolutionæres skrifter

525 fik disse følelser stadig næring. Gjennem aar vokset oprøret i fruens sind mot de russiske misgjerninger, indtil hun tilslut levet i en tilstand, hvorunder hun bare kunde tænke og føle som russisk revolutionær. Den avsides landsdel, hvori fruén har levet, har gjort sit; det avskar hende fra det aandelige samkvem og fra det kjendskap til sociale forhold, som er nødvendig for den der skal ta del i den

530 kamp, som staar om politisk og social utvikling. Disse omstændigheter forklarer, mener jeg, fru Wessels vildfarelse, naar hun gir sig til at skrive om norske forhold. Hun gaar uten videre ut fra, at der bare er en grads- og ingen væsensforskjel mellem de politiske og sociale forhold i Norge og i Rusland. Hun gjør ingen forskjel paa en jevn norsk borger og en russisk bøddel; de er efter

hendes mening like store skurke, og hurt dømmer deres livsvandel like haardt og hensynsløst. Saaledes er fru W. hildet i vildfarelser, som gjør, at hendes angrep sigter utenfor virkeligheten og blir slag i luften. Angrepene gjør absolut ikke indtrykk paa nogen, selv dem, for hvis ret fru W. tror at slaa et slag, trækker paa skuldrene overfor hendes kritik og sier: damen maa jo være gal. Fru Wessels sidste eventyrlige betragtninger, foranlediget ved "Soc.-Dem"s omtale av den myrdede fabrikant Aasheim, vilde sikkert ha blit like ubemerket som hendes tidligere publikationer, dersom ikke storborgerpressen med "Aftenposten" i spidsen hadde fundet, at her bød sig en utmerket anledning til at hykle moralsk forargelse og sedelig indignation; det hele kobbel gav sig til at fraadse i uhyrlighetene, de bragte dem i avtrykk frem til hundretusener av hjem, samtidig som de paastod at ordene indebar en samfundsfare, idet de kunde paavirke "svake sjæle". Hvilken inkonsekvens, hvilket klart bevis for hykleri og hykleriets hensigt, at vække agtelse for det bestaaende utbyttersystems venner og avsky mot dette systems fiender. For at gi sin forargelse et anstrøk av egthet maa hyklerne kræve fru W. tiltalt og straffet efter lovens bokstav for hendes vildfarelser. Og hvem har hjulpet til at lede hende vild sterkere end hyklerne selv, saa ofte som de har forherliget mandedrap baade i fred og krig som tugtemiddel? Fru W. har gjort sig fortjent til, at der gaaes strengt i rette med hende for hendes vildfarelser, men ikke tilkommer det de farisæiske herrer inden høirepressen at agere anklagere og moralske tugtemestre, ti naar de skriver med tollekniv og blod istedetfor med pen og blæk, og naar de forherliger officerer, som skyter paa demonstrerende soldater med skarpladd revolver, saa sker det ikke i vildfarelse, men det sker i brutal magtfølelse og med koldt overlæg. Fru W. er efter min mening hverken "bundraa" eller "samfundsfarlig", hun er som tusen andre betat av vrangforestillinger paa enkelte sociale omraader. Men bare folk, som selv er hildet i vrangforestillinger, kan tro at man bringer et menneske bort fra aandelige vildfarelser ved at gjøre vedkommende til gjenstand for retsforfølgning eller fængselsstraf.

-PP-"

Saa faar jeg spørre alle dem som har forutsætning for at forstaa hvad min artikel tar sigte paa, om tonen og samfundsopfatningen i denne hr. Jeppesens studie er borgerlig, eller om det er det internationale proletariats malmfulde røst vi her hører.

At man dog ikke lar den arme borgerpresse faa beholde dette sit eneste lam ifred

575 - faa være alene om personligheterne, det er mig altid en gaate.

Men jeg burde vel helst være stolt, for naar jeg blandt nulevende undtar den russiske keiser, saa kan jeg ikke mindes at ha hørt saa mange gjetninger angaaende en enkelt persons egenskaper som dem jeg nu et halvt aars tid har
580 hørt fremkomme om mig. Saa det maa vel være saa at landet virkelig er i fare og at det vilde være "den rene selvopgivelse" at la et saadant uhyre faa gaa løs længer.

Denne hr. Jeppesens artikel synes jeg er saa eventyrlig overfyldt av den latterlige
585 svakhed den norske partipresse staar alene om at ha, nemlig at komme helt væk fra saken og bort i personligheter. Om denne barnagtige uvane hadde jeg en liten artikel i "Finmarken" for 21de febr. iaar, men da "Ny Tid" ikke vilde indta denne artikel, anfører jeg her hvad jeg skrev:

590 Person - sak.

Det er aldeles forbløffende hvordan man altid her i Norge falder i den latterlighet at se hen til personen og bort fra saken. Kommer det mon av de smaa forhold at dette træk er saa meget mere fremtrædende inden de norske
595 partikredse end i utlandets?

Som nu i de spørsmåal som min artikel "Utidig lojalitet" oppstiller: Har samfundet skylden for forbrytelserne?

600 Eller er skylden "forbryterens"?

Hvad blir altsaa den s.-d. presses opgave?

Man læser ikke engang artikelen tilende før man begynder at diskutere - min
605 person!

De som mener at forbryteren har skylden og derfor bør jages med held av politiets sporhunder - disse "socialdemokrater" peker hen paa den store beholdning av svakheter som de antar jeg maa sitte inde med: og næsten alle de
610 som tror at samfundet har skylden, og derfor bør omstyrtes - de dikter paa mig en likesaa stor beholdning av dyder for at kunne forstaa den mindre dagligdagse form, og forstaa mig!

615 Ak jeg ber i alle gode magters navn om ikke at bli forstaat.

Det er mig saa aldeles likegyldig hermed! Men forstaa saken!

620 Kom nu engang bort fra dette uvæsen at hefte sig med at fundere over personens karakter straks en tar ordet i en sak. Overlat det til dumme og sladdersyke kjærringer.

Det har intet at bety om personen er skeis, og det har intet at bety om den er ophøiet.

625 Hvordan skulde jeg kunne finde paa, f. eks., at skrive en lang artikel om - pp - eller "S.-D."s nuværende redaktør!? disse mænd som jeg ikke kjender.

Det vilde da være bra dumt og bra unyttig at forplumre saken med saadant.

630 Jeg kjender heller ikke mere end etpar stykker av alle de optrædende kjære "forsvarere". Av anklagerne kjender jeg ikke en eneste (hverken av "partifællerne" eller borgerne).

635 Følgelig maa det kunne forstaaes av alle, at ialfald i foreliggende tilfælde en persondebat er ganske hensigtsløs; og det vil jo altid bli en umulighet at dra nogen fornuftig slutning ut av en saadan, fordi man i ethvert tilfælde atter støter mot dette at personen til enhver tid er hvad samfundet har gjort ham til.

640 Altsaa, ærede partifæller, vi vil alle bli enige om for fremtiden at prøve at se bort fra det skrøpelige hylster og hen til kjernen.

Ellisif Wessel.

645 Jeg skylder de kjære russiske socialistiske kampfeller meget, men jeg var dog interessert og virksom partifelle længe før jeg traf nogen av disse eller kjendte noget nærmere til deres kamp. Som jeg har fortalt mine kamerater i en liten selvbiografi i "Klassekampens" julenummer 1912 var det netop mot høireholdet av vort parti at jeg blev drevet av de russiske socialdemokrater jeg personlig lærte
650 at kjende.

Og allerede længe før denne tid hadde jeg gjennomgaat den bitre smerte det er
naar man har maattet bryte med alle sine nærmestes livssyn, da at sees paa av
655 dem med mistro og forakt netop for de tankers og handlingers skyld som man
føler er ens beste. Den som har drukket tilbunds av denne smerte - den eneste
smerte som jeg nogensinde eller nogetsteds har git benævnelsen sorg. - Han kan
ogsaa holde det ut tilsynelatende at staa alene en stund paa slagmarken.

660 Det er en sorg som proletaren som oftest er forskaanet for, men som vi raatne
overklassere altid faar at trækkes med naar vi kommer til en klarere erkjendelse
av hvordan samfundsordningen virkelig er. - -

665 Men jeg stod ikke denne gang alene. Derom bragte posten mig snarlig og flittig
bud.

Det lot til at arbeiderne i Norge godt hadde forstaat min "russiske" tale.

670 Trods det at sammenhængen med min sak endnu er saa litet grundig kjendt, har
jeg allerede faat en mængde sympatiuttalelser fra forskjellige foreninger og fra
enkeltpersoner.

For at nævne nogen av foreningerne:
Kirkenes socialdemokratiske ungdomslag.
675 Kristianssunds soc.-dem. ungdomslag.
Trondhjems og omegns jernbanearbeiderforening.
Vardø soc.-dem. ungdomslag.
Hammerfest arbeiderpartis generalforsamling.
Jarvfjord folkeforening.
680 Spjørøens ungsocialistiske forening.
Styret for Værdalens soc. dem. ungdomslag.
Bodø soc.-dem. ungdomslag.
Odda soc.-dem. ungdomslag.

685 Av sympatiuttalelserne er mange fra de nærmest omliggende steder, hvor man
vel meget nøie skulde kjende til mine skumle, farlige egenskaper og hensigter.
Jeg saa netop i det amerikanske socialistiske blad "Gaa Paa" (som jeg vedlægger),
at det er blit lagt en særlig vegt paa dette at heller ikke de omboende arbeidere
tok avstand, men fra alle kanter møtte mig med saadan varm og uforbeholden
690 anerkjendelse. Uttalelsen fra Kirkenes socialistiske ungdomslag lyder saaledes:

695 "Kirkenes socialistiske ungdomslag uttaler herved sin inderligste tak til fru Ellisif Wessel for den prægtige artikel i "Ny-Tid" for 5te januar iaar, betitlet "Utidig lojalitet", der saa saa kraftig har skaket op i sindene - ikke bare hos overklassen, men ogsaa hos en stor del av vore lunkne partiblade.

700 Vi finder ikke et eneste ord eller uttryk i fru Wessels artikel der burde ha vært sagt anderledes en gjort.

705 Vi uttaler vor dypeste avsky og harme likeoverfor "Soc. Dem", "Arbeidet" og specielt "Moss socialdemokrat" og likesindedes sjofle og nederdrægtige optræden mot fru Wessel - likesom vi med dette har villet uttale en skasp protest mot den halvborgerlig aand og tone der præger disse partiblade.

Borgetbladenes skriverier mot fru Wessel er derimot et sterkt, bevis paa at hun netop kommer til å røre ved uhumskheterne i vort nuværende røversamfund.

710 I styret for Kirkenes soc. ungdl.

Einar Dokmo, p.t formand,
Hans Moen. Petter Sund, f.t kasserer,
Hagb. Rødsand. K. Greek,
Kathrine Bugge, Peder Kaasmoll

715 Denne uttalelse, som den 11te februar ogsaa blev vedtat paa masse møte i Folkets hus, Kirkenes, gaar altsaa ut paa tilslutning til hvert ord i min appel til "det ledende organ" "Soc. Dem", samt en skarp fordømmelsesdom over dette blads og dets eftersnakkeres omtale av min artikel. De øvrige sympatiuttalelser og
720 adresser sier med litt andre ord dels akkurat det samme, dels omtrent det samme.

725 Jeg kunde altsaa rolig vite at arbeiderne var helt med - selv før endnu nogen av deres ledere hadde villet ta noget klart standpunkt til saken. Hvad disse siste synes at ha hat - ialfald litt tungt for at forstaa, nemlig formen av min artikel, det har arbeiderne øieblikkeiig oppfattet og tiljublet.

At nogen arbeider, saadan som hr. Jeppesen fortæller, ved at læse min artikel i "Ny Tid" har trukket paa skulderen og sagt: "Damen maa jo være gal", det tror

jeg ikke er sandt; likesom jeg heller ikke kan finde mange andre ord i denne betragtning, som er sande. Det ligner ingen av alle de arbeidere som jeg kjender hverken at tænke eller at uttrykke sig saa forlorent. Jeg tror helst dette er en usandfærdig bakvaskelse.

735

Hr. Jeppesen later heller ikke til at være mig meget taknemlig fordi jeg dog var den første som gjorde den norske arbeiderungdom mere indgaaende kjendt med
740 den nyere tids største mænd - vore saa uhørt heltemodige og høisindede
kampfæller i Rusland, idet jeg bragte arbeiderbladene oversættelser fra russiske
socialistiske brosjyrer og tidsskrifter om Kaljajeff, Sazonoff, Gerschuni og
mange andre socialrevolutionære - om deres liv og deres arbeide. Likesaa om
Trotskij og alle de øvrige 14 storstreikledere av "arbeidernes deputeredes raad" i
745 Petersburg. Vi var her tidligere næsten likesaa uvidende som overklassen om
disse det siste aarhundredes betydningsfuldeste begivenheter.

Men det er fuldt op av dem som har forstaat at sætte pris ogsaa paa dette
arbeide. Redaktør Olaussen skrev engang til mig ianledning av mine
750 oversættelser til hans blad fra disse russiske kameraters bedrifter: "Som løn for
dit arbeide har du nu alle de unges varme taknemlighet og agtelse".

Ogsaa dette skylder jeg de kjære russiske kamerater.

755 Hr. Jeppesen mener at det utelukkende er borgerbladenes fortjeneste at mine
ord er blit hørt, idet borgerbladenes hylen blev en god reklame. Ja saadan gaar
det jo altid den sterke. Men borgerbladene bragte dog vist bare ganske korte
løsrevne og forvrængte stubber av min artikel - akkurat som det sies at de mest
borgerlige av "Soc-Dem."s eftersnakkere gjorde det. Skjønt jeg aldeles ikke
760 undervurderer den hjælp høirepressen nu som saa ofte før paa denne maate har
ydet mig, forholder dog dette sig her ikke ganske saadan som hr. Jeppesen sier,
idet jeg fik flere skrivelser med tak for artiklen "Utidig lojalitet" fra partifæller
som endnu ikke visste noget om Staaheien den hadde vakt - saaledes fra redaktør
Alfred Madsen, som dengang var i Bayern, og fra flere andre av
765 arbeiderbevægelsens mest kjendte mænd.

Saa forstaar ikke hr. Jeppesen at jeg kan være hildet i saa stor vildfarelse som at mene at der bare er en gradsforskjel og ikke en væsensforskjel mellem forholdene

770 her og i Rusland. Alt hvad han sier om dette er enfoldig tale. Tror han paa det selv, er det godt gjort.

Men jeg forstod længe før vi fik russisk censur her i landet og længe før streikebryterne blev bevæbnet og frikjendt om der faldt et dræpende skud, at der
775 ingen "væsensforskjel" er eller kan være mellem tilstandene her og i Rusland, ingen eventyrlig sigten utenfor virkeligheten at dra sammenligninger mellem de russiske bødler under deres arbeide ved galgen og de galgenhumoristisk uheldige norske borgerregjeringer i deres iver efter at komme disse russiske forbilleder saa nær som mulig.

780 Netop en gradsforskjel er her endnu tilstede, aldeles ingen væsensforskjel. Det maa vel enhver - selv noksaa "dannet" socialdemokrat ha paa det rene.

Det synes forøvrig som om "Soc. Dem."s penneføre mænd senere har hat enkelte
785 lysere øieblikke. Ett f. eks. da bladet den 12te mars med anledning av de forsvarsgales skræk for vore smaa antimilitaristiske brevmerker utbryter: "Det sies til stadighet av forsvarsvennerne at vi skal ruste os mot Rusland. Desværre ser det ut til at Rusland er rykket os saa nær ind paa livet at det allerede er mer end en nabo".

790 Og atter dagen efter, den 13de mars, spør det i en fet overskrift meget forstandig:

Er vi i Rusland?

795 Angaaende hvad hr. Jeppesen sier om at det jeg har skrevet idethele har interessert arbeiderne lite, da glær jeg mig til ved en senere leilighet at komme tilbake til dette punkt og til den maate hvorpaa hr. Jeppesen under sin redaktionstid trolig hjalp til med at det som jeg skrev og oversatte til "Soc.-
800 Dem.", der blev av mindre værdi for arbeiderne end som det forelaa fra min haand. Den motbydelighet dette gang paa gang vakte hos mig hindret ialfald mig i arbeidet; og saadan er det vel gaat saa mange andre ogsaa.

Vil nogen si mig at jeg ikke her foran vore fiender burde trække partistridigheter
805 frem eller anklage "partifæller" - som nu f. eks. Jeppesen - saa maa jeg be erindret at man netop fra dette hold - at netop hr. Jeppesen saa at si er gaat efter politi til mig - trods det venskapelige raad om ikke at "lage martyr" av mig - idet hr.

810 Jeppesen offentlig paastaar at jeg "i en aarrække upaaagtet har skrevet om og kriticert sociale forhold i en form, som tidt og ofte har krænket baade almindelig retsfølelse og borgerlig lov"; mens jeg saare langt fra kunde gjøre gjengjæld, selv om hr. Jeppesen virkelig handlet mot de borgerlige lover.

815 Jeg ønsker under den eventuelle videre retsforfølgning - mens denne endnu varer - at faa vite naar og hvor jeg tidligere har benyttet mig av disse saakaldte "forbryteriske" uttryk, og hvorfor jeg ikke nogen av disse mange ganger er blitt dradd til ansvar for disse "uhyrligheter". Dette er et billig forlangende til hr. Jeppesen; og jeg antar det vil bli overmaate nyttig at faa dradd disse "tvilsomme" sentenser frem igjen og faa dem ogsaa rigtig grundig drøftet.

820 Endog derom vilde jeg kanskje været i tvil: om jeg burde overrakt retten disse klubberne, - hvis jeg hadde kunnet tro at det var noget i hvad kamerat Eugène Olausen nylig skrev til mig. Det var rigtignok i et privatbrev han skrev det, men jeg er sikker paa han intet kan ha imot at det her anføres, da det ikke er andet
825 eller mere end han saa ofte har sagt offentlig, naar det har været ham om at gjøre at hævde arbeidernes syn likeoverfor de gamle lederes skjævsyn.

Han taler i brevet først om hvor sterke arbeiderorganisationerne nu kommer og gir mig sin tilslutning - at dette mer og mer vil bli tilfældet jo bedre man faar
830 tænkt over saken, og saa fortsætter han: "Stakkars de taapelige idioter som slog ned paa dig for at takkes borgerne. De har det nok ikke godt nu om dagen kan du tro".

Men at denne forutsætning om anger eller forbedret forstaaelsesevne hos "Soc.-
835 Dem."s redaktør og de likesindede ikke var noget mere end hans (Olausens) mening, det fremgaar jo bl. a. tydelig nok av den foran anførte fjollete og ondskapsfulde bemerkning til telegrammet fra Tromsø, hvori man bare for at takkes borgerne og gi mig nok et velment spark endog ikke har tat i betænkning at bringe saa stort et offer som at sparke overende hele sit evangelium om
840 socialismens evne til at gjøre vort land og vort folk lykkelig.

Endnu en av alle de artikler som - av hvilken grund er mig uklart - ikke fik plass i
845 "Ny Tid" vil jeg her anføre. Den bær titelen:

"Rene linjer"!

850 I tilfælde saksanlæg vil for mig - og jeg haaper ogsaa for hr. redaktør Tranmæl - al
interesse samle sig om at faa lagt forholdene inden partiet saa klart tilrette, at en
oprydning endelig kan finde sted.

855 Det er paa høi tid at komme væk fra den mislighet, at man maa snu de fleste av
vore "arbeiderblade" 3 ganger for at forvisse sig om at det ikke er et borgerblad
man har forgrepet sig paa. Og jeg ser for øieblikket ingen anden utvei til at faa
dette rettet.

860 Et forsvar for mig personlig - for at styre unna de borgerlige love - er mig
naturligvis helt likegyldig. Finder mine kamerater at det er plikt at ta det med,
gjør jeg det. Det skulde synes at være let. Men jeg er nu av den tro, at jo skarpere
dommen falder her - des mere gagn skulde vi i fremtiden ha av det for vore ideer.

865 Sydvaranger 14.-2.-14.

Ellisif Wessel.

870 I den her uttalte beslutning har jeg, hvis jeg har forstaat kamerat Tranmæl ret,
hans fulde tilslutning.

875 Den norske arbeiderklasse har iaar - i disse 4 første maaneder av 1914 - tilfulde
faat føle hvad overklassen i det "fri", "demokratiske" Norge tør by den av
hundepisken saalænge vi har en feig og undfalden arbeiderpresse.

880 Vi vil bare nævne den russiske censur over arbeidernes programpost paa deres
brevmerke samt over "Ny Tid", klassesdommen i Buviksaken og Utvisningen av
vor kamerat Themin.

885 Den - arbeiderklassen - har faat føle hvorpas stor respekt vort parti indvinder for
sig ved i en enfoldig halvborgerlig tone at smiske for utbytterklassen og delta i
dens leke.

Dette sprog, denne tone bringer allid saadan løn.

890 Hvad derimot lederne kan vinde paa det saadan rent privat - det snakker vi ikke her om - det skal ofte være ret meget. Men arbeiderne kommer ikke det tilgode.

895 Foruten hr. Vidnes og hr. Jeppesen er det endnu etpar eleverte herrer av de ældre partifæller jeg skylder en tak fordi de har leveret fornyede bevis for berettigelsen av den korreks jeg ga "Social Demokraten", men da dette synes at være endnu betydningsløse etterplaprere, gaar jeg ikke idag videre ind paa deres produktion. I min artikel "Ja hvor de nu smurte haser!" er ogsaa disse regnet med blandt de lederhelte som lot mig gamle kone gaa alene hen og hänge bjelden paa
900 katten for dem, og efterpaa endog jamrer de til.

905 I de blade hvor jeg trodde at bare nogenlunde renhaarige partivenner sat tilrors, har bl. a. i "Ny Tid" nr 5 en "K. O. T." været ute med endel ubegripelig snurrige gjetninger angaaende min forfatteren ganske ukjendte person. Forhaapentlig ved hjælp av en trykfeil er saa senere dette indlæg blit til "saklig kritik", og "Soc. Dem." betegner det endog som en "kraftig og avgjørende imøtegaelse som "Soc.-Dem" i det store hele slutter sig til."

910

Der har ogsaa været snakket endel opad vægger og nedad stolper om at ta avstand fra min artikel ut fra et "socialistisk standpunkt". Men jeg har ikke set noget mere til denne avstandtagen. Tvertimot.

915 Saa i de fleste blade.

Men naar jeg har villet fortælle de norske arbeidere hvad for stakkarer de har til ledere, da har ikke "Ny Tid" ialfald været for villig til at gi mig plass. "Ja hvor de nu smurte haser!" f. eks. er vist endnu ikke tat ind. Kamerat Tranmæl tror vel at
920 han gjør dette arbeide med at røfle av lederne bedre alene, hvad dog efter min mening allerede nu langtfra er tilfældet. Man bør hjælpes ad.

Og jeg er desuten endnu mindre ræd for hugg end han.

Ogsaa i "Klassekampen" nr. 3 faar jeg en meget morsom men fuldstændig overflødig formaningsstale idet jeg av "Klassekampens" redaktør blir tilholdt "ikke at spække min tale med unødige sterke uttryk" samt ikke at tiltro overklassen saa godt som at den skulde ville gi vike for nogen spredte rovmords skyld!

Sterke uttryk og "sterke uttryk" er dog ikke det samme. Meget faa sterke ord har desværre hittil været hørt i Norge. Og allerminst høres de nu i disse dager som dog indbyr til baade sterke ord og sterke handlinger.

Nei jeg antar man endog gaar til nationalfest sammen med sine bødler. Den fest burte, især efter alt det som er hændt i de siste maaneder, selvsagt ingen arbeider være med og lage istand til.

Dette vil man si ligger utenfor saken. Men nei.

Ogsaa heri ser jeg nemlig et bevis paa vor presses uduelighet - at den ikke gir bredere plass for de tanker og forslag som er fremkommet om at benytte til effektiv demonstration en saa enestaaende god anledning som denne overklassens festrus byr.

At bødlernes fest skulde bli en fiasko - det er netop nu arbeidernes ønske; og det alene vilde være arbeidernes værdige svar paa alle den senere tids blodige forurettelser. Et svar som vilde høres vitt omkring i verden til hjelp - til et godt eksempel for vore lidende brødre og kampfeller ogsaa i andre lande.

Men mange har allerede begyndt at opgi tanken paa grund av den "forfengelige", "svake" og "turelystne" ledelse og dens presse.

En stor feil er det at gi vike for saadant.

Virkelig sterke og løfterike ord er dog i de siste aar hørt i vor presse - i ungdommens presse. Især lyser det av disse to ord: Vernepligtsstreik, Husleiestreik.

Pressens og da især arbeiderpressens holdning til denne lille anstøtssten som min

965 artikel blev, frembyr idethele meget av interesse, og jeg skal ved en senere anledning komme tilbake til og belyse motiverne - baade de rent flygtige, grundløse, som vel beror paa de gamle ledesers snobbethet eller aandsfattigdom, og de dypere, tilsynelatende mere socialt betingede.

970 -----

Om jeg - selv blandt mange av de ærlige partifeller som vil sette sig tildoms over mig nu, ikke faar ubetinget ret netop idag, det kommer det for mig ikke saa meget an paa. I alle fald ser jeg den fremtid som ikke ligger mange armlængder
975 foran os, trøstig imøte. Jeg har tid til at vente. Man faar god øvelse oppe i Finmarken i at ligge veirfast og bie til taaken letner omkring en.

Og hvad den borgerlige dom angaar, da vilde jeg i en sak som denne anse det som den største skam i dette herrens aar 1914 at bli frikjendt for det norske folks
980 domstole med alle de uttalte klassesdomme som her i den siste tid er avsagt.

Til mit "forsvar" har jeg saaledes nu rakt retten de klumpede vaapen som en flok
985 av vore egne partifeller med flid har smedet for at bruke dem mot mig og mot arbeiderne, idet nemlig de "socialdemokrater" i vort land som kalder sig - og tror sig at være - de mest dannede, har forsøkt at stemple min skrivemaate i artikelen "Utendig lojalitet" som "ond", "raa", "forbrytersk", "uhyrelig" o.s.v., o.s.v., "hysterisk" og "forrykt". Det vil sikkert gjøre sit til at klassesdommen nu kan falde
990 saadan, at vi har nytte av den for den gren av vor store, rene sak som jeg i nærværende tilfælde tjener. Og jeg kan da si med en variation av et kjendt ord som her passer endnu bedre: Dere slagter idag en gammel høne - gid den maa smake eder! Men om kort tid kommer en flok falker, og dem faar i nok la fare.

995 -----

Hvilken lykke at faa tjene socialismen! - I dens tjeneste har det været mig om at gjøre nu her som da jeg skrev artikelen "Utendig lojalitet" at faa gjort det klart for alle arbeidere, at tonen i endel av vor "soc.-dem." presse er halv - og helborgerlig -
1000 svak vildledende og derfor farlig. Jeg vil at dette skal bli anderledes. Jeg vil at "Social Demokraten" skal bli arbeidernes eget blad, fyldt av det russiske, det franske, det engelske - hele det internationale proletariats aand.

1005 Jeg har nemlig det syn paa klassernes stilling til hinanden, at arbeiderne ikke bare
maa holde sig ranke og kampberedte som forberedelse til den store revolution,
da det nuværende system skal styrtes og de arbeidende mennesker erobre for sig
selv besiddelsen av alle jordens rikdomskilder og alle produktionsmidler; men
1010 jeg ser at arbeiderne maa være besjelet av denne sikre, stolte klassebevisthet,
kamplyst, fasthet og urokkelige trods ogsaa for at de skal kunne tiltvinge sig
endog den mindste fremgang og menneskeret under det herværende system.

De maa vise klasseværdighet. De maa ta hvad deres er og ikke længer tigge. De
maa hate og ikke længer krype og smigre for utbytterklassen og det forpestende
1015 system som nu bare opretholdes ved hjælp av overklassens politihunder og
militær samt arbeiderklassens altfor store taalmodighet.

1020 Jeg maa be de arbeidere som l ser nærværende indlæg om undskyldning fordi
det er ufuldstændig og daarlig utarbeidet.

Vedholdende sykdom har hindret mig i at ordne disse tanker og sammenarbeide
dem til et hele og stryke alt overflødig.

1025 Mange viktige ting har jeg ogsaa maattet la ligge, da jeg ikke hadde forhaanden
de nødvendige dokumenter til støtte.

Ellisif Wessel.

1030

Kilde

Ellisif Wessels rettsforkl ring i anledning artikkelen "Utidi  lojalitet", Tromsø 1914.

Emner

Arbeiderbevegelsen, Forsvarstale, Sosialisme

1035

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/utidig-lojalitet>

1040